

[Borgbjerg.]
 det i April 1920 nødvendigt for de Partier, der holdt paa den lige Valgret, at gaa over til et andet System, til Forholdstalsvalg-systemet. Venstre kan altsaa takke sig selv for, at vi i dette Øjeblik ikke har Enkeltmandsvalg her i Landet. Her gælder Ordet „for sent!“, det tragiske Ord, der har lydt ved saa mange Lejligheder. Havde Venstre i Tide opgivet sin Parti-egoisme, kunde det have beholdt det, som det nu beklager ikke længere at have, men jeg vil sige til Venstre, at det kender jo det rigtige agrariske Ordsprog: det nytter ikke at græde for spildt Mælk. Mælken er spildt, thi det gamle System fra 1849 og 1866 med rene Enkeltmandsvalg, enten man nu vilde have forbedret det eller forringet det — det kan ses paa forskellig Maade — ved Indførelse af Omvalg, bundet Omvalg eller frit Omvalg, hvilken Form man nu vilde have taget — dette gamle System kan der ikke længere vendes tilbage til i dette Land, det forbyder Grundloven; saa maatte der i hvert Fald en Grundlovsændring til, og den vilde det sikkert være umuligt at gennemføre. Den ligelige Repræsentation for Anskuelserne blandt Vælgerne er nu grundlovmæssigt fastslaaet, og, som jeg sagde i 1923, den er tillige forankret i tre Partiers Livsinteresser.

Nu kommer Regeringen og foreslaar lige Valgret, ikke blot, som Grundloven byder det, politisk for Partierne, for Anskuelserne blandt Vælgerne Landet over, men ogsaa lokalt, saaledes at der nu for første Gang fra Venstres Side tilbydes ogsaa Hovedstaden lige lokal Repræsentation med de øvrige Landsdele. Det er selvfølgelig et Fremskridt, som maa paaskønnes fra vor Side. Vi har holdt paa, at den lige politiske Repræsentation er det vigtigste, og det kunde vi, naar det skulde være, nøjes med, men endnu bedre er naturligvis ogsaa en ligelig lokal Repræsentation. Den sidste ærede Taler, Venstres ærede Ordfører (Elgaard), var lidt inde derpaa, men udtalte sig saa vagt og ubestemt, at jeg i Grunden ikke fik fat paa Konklusionen af hans Tale paa dette Punkt. Mit Indtryk var i øvrigt af hele den Tale, den ærede Ordfører indledede med, at nogen glødende Begejstring i hans Parti for det Lovforslag, der nu foreligger, gav han ikke Udtryk for. Jeg har ogsaa set Venstreblade, fra Sorø til Aalborg, stille sig meget køligt overfor det.

Den højtærede Indenrigsminister forelagde Lovforslaget med en Tale, hvori han

som Formaal for dette Lovforslag fremførte 4 Punkter. For det første vilde han ved denne nye Valglov, som han stillede Forslag om, bidrage til, at Valgordningen blev enklere og mere gennemskuelig end den nuværende. For det andet skulde den nye Valglov aabne en større Bevægelsesfrihed for det politiske Arbejde. Det er et lidt ubestemt Udtryk, men ser man efter længere fremme i Talen, faar man det nærmere formet saaledes, at man skal sørge for,

„at der af Valget kan fremgaa en tydeligt angivet politisk Retningslinie, saaledes at et Landstyre kan skabes og en Kurs for det politiske Arbejde udstikkes“.

Det var det andet Formaal med Ministerens Lovforslag. Det tredje var, at man maatte ikke forvirre Vælgerne og derved svække deres politiske Interesse, hvad Ministeren mente, at den nuværende Valglov gør. Og endelig — det kom sidst og ligesom lidt mere underordnet — tilsigtede man en Nedbringelse af Folketingets Medlemstal, nemlig med de 28 Kredse. Det første og det tredje Formaal, Forenklingen og det at undgaa Forvirring iblandt Vælgerne, falder i Virkeligheden sammen, og jeg kan behandle dem under eet. Naar Ministeren sagde, at hans Forslag var let gennemskueligt, skal jeg erkende det; det kan godt være, han nærmest mente let overskueligt; det er begge Dele. Jeg erkender, at Forslaget er klart og overskueligt og vistnok ikke i Hovedlinierne kan formes meget bedre, naar man stiller sig paa det Systems Grund, her er Tale om, Enkeltmandskredse med lige stort Indbyggertal og Tillægsmandater i begrænset og fast Antal. Det er i sin hele Udformning let overskueligt, det erkender jeg fuldt ud. Men naar den højtærede Minister om det nuværende Valgsystem sagde, at det ikke var let gennemskueligt — eller overskueligt, og den sidste ærede Taler slog jo paa det samme —, vil jeg mene, at det kommer an paa, hvad man giver det ud for. Hvis man giver det nuværende Valgsystem af 11. April 1920 ud for at være en Slags Enkeltmandsvalgssystem, ja, saa er det meget forvirrende, men hvis man ikke giver det ud for andet end, hvad det er, hvis man ikke selv tror paa eller søger at faa andre til at tro paa, at det er andet, end hvad det er, er det meget klart. Det er nemlig Forholdstalsvalg i Amtskredse eller Storkredse, og saa føjes dertil Opstillingskredse som et praktisk Hjælpemiddel for at sikre Vælgerne i en noget snævrere Kreds mere direkte Indflydelse paa Kandidatopstillingen i hans